

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU TEIKIANT PASLAUGAS VŠĮ VILNIAUS KEISTUOLŲ TEATRE BEI UAB „MALAGA“ KAVINĖJE TYRIMO

2018 m. gegužės 24 d. Nr. (18)SN-80)SP-52

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. kovo 28 d. gautas pareiškėjos J. E. B. (toliau – Pareiškėja) skundas dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu. Skunde nurodoma, jog 2018 m. kovo 18 d. Pareiškėja su sūnumi atvyko į pastatą, esantį Laisvės pr. 60, Vilniuje (toliau – Spaudos rūmai). Pareiškėja ketino apsilankyti Spaudos rūmų antrame aukšte, šalia VŠĮ Vilniaus keistuolių teatro (toliau – Teatras) salės esančioje UAB „Malaga“ priklausančioje kavinėje „12 kėdžių“ (toliau – Kavinė), kurioje buvo užsakyti gedulingi pietūs. Pareiškėja dėl sutrikusios judėsenos negalėjo savarankiškai užlipti į Spaudos rūmų antrą aukštą, tačiau ji bei jos sūnus buvo informuoti, kad prie laiptų yra įrengtas keltuvas, skirtas kelti judėjimo negalią turinčius žmones. Pareiškėjos sūnui priėjus prie Teatro kasos ir pasiteiravus, kaip būtų galima pasikelti į antrą aukštą, Teatro kasininkė paklausė, koku tikslu Pareiškėja ir jos sūnus atvyko. Paaškinus vizito tikslą, kasininkė informavo, kad keltuvas yra Teatro nuosavybė, ir atsisakė leisti juo pasinaudoti. Pareiškėjai buvo pasiūlyta kreiptis į Kavinę. Kavinės darbuotojai patvirtino, kad keltuvas priklauso Teatrui ir jie negali įpareigoti jo darbuotojų leisti pasinaudoti keltuvu. Grįžus prie kasos (apie 15 val.) Pareiškėjos sūnus nupirko bilietą į artimiausią Teatro spektaklį, kuris turėjo įvykti 16 val. Paprašius kasininkės, kad Pareiškėjai būtų suteikta galimybė patekti į spektaklį, kasininkė pradėjo skambinti telefonu. Po pokalbio su kažkuo ji pasakė, kad nėra meistro, kuris teikia šią paslaugą, ir kad keltuvas apskritai sugedęs. Pareiškėja pabrėžia, kad prieš 15–20 minučių, perkant bilietą į spektaklį, apie keltuvo gedimą nebuvo informuota. Kasininkė pasiūlė skambinti meistrui. Pareiškėjos sūnui paskambinus telefonu + 370 698 15 363, atsiliepė neprisistatęs vyriškis.

Pareiškėjos sūnus paaiškino, kokių tikslų skambino, t. y., kad nupirko mamai, kuri yra neįgali, bilietą į Teatrą ir nori, kad būtų suteikta galimybė patekti į antrame aukšte esančią Teatro salę. Pareiškėjos sūnui buvo atsisakyta padėti, nepaaiškinus, kodėl ši paslauga neteikiama. Kasininkė pasiūlė paskambinti Teatro direktoriui telefonu + 370 659 38 366. Paskambinęs Pareiškėjos sūnus pasiteiravo, ar kalbasi su Teatro direktoriumi, atsiliepęs asmuo patvirtino esąs Teatro direktorius. Pareiškėjos sūnus direktorių informavo, jog turi nupirkęs bilietą į Teatrą mamai, kuri yra neįgali, bei pasakė, kad Teatro patalpose esantys Teatro darbuotojai negali Pareiškėjai leisti pakilti į antrą aukštą keltuvu. Teatro direktorius paprašė palaukti, pažadėjo išsiaiškinti šią problemą. Po kelių minučių direktorius paskambino Pareiškėjos sūnui ir paprašė atsiųsti bilieto į Teatrą fotonuotrauką. Kai tai buvo padaryta (15 val. 44 min.), praėjus 22 minutėms Pareiškėjos sūnus iš Teatro direktoriaus mobiliuoju telefonu gavo žinutę su tekstu: „reikalingas su šaknele“. Žinutė iš direktoriaus gauta jau po 16 val., t. y., jau prasidėjus spektakliui, į kurį buvo įsigytas bilietas. Pareiškėjos sūnus kartu su kitais artimaisiais, atvykusiais į gedulingus pietus, Pareiškėją su kėde į antrą aukštą užnešė rankomis (Tarnybai pateiktas vaizdo įrašas). Pareiškėja, taip pat ir jos sūnus jaučiasi pažeminti visų laidotuvių dalyvių bei žmonių, su mažamečiais vaikais atėjusių į Teatrą, akivaizdoje.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 2 dalimi, 2018 m. balandžio 13 d. raštu Nr. (18)SN-80)S-249 kreipėsi į VšĮ Vilniaus keistuolių teatrą bei raštu Nr. 918)SN-80)S-250 kreipėsi į Kavinės administraciją, prašydama pateikti informaciją, ar minėti subjektai gali patvirtinti aplinkybes dėl paslaugos patekti į antrame aukšte esančią Teatro žiūrovų salę bei Kavinės patalpas nesuteikimo 2018 m. kovo 18 dieną; jei taip, dėl kokių priežasčių atsisakyta Pareiškėją pakelti į Teatro patalpų antrą aukštą ir sudaryti sąlygas patekti į Teatro žiūrovų salę; ar Teatro bei Kavinės patalpos yra pritaikytos asmenų, turinčių negalią, poreikiams; kaip, kokiomis priemonėmis yra užtikrinamos asmenims su negalia Teatro bei Kavinės teikiamos paslaugos; ar Teatro bei Kavinės patalpos yra pritaikytos asmenims su negalia bei atitinka Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 314 patvirtintą statybos techninį reglamentą STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ (toliau – Reglamentas); paprašyta pateikti kitą su tyrimo esme susijusią informaciją bei įrodymus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2018 m. balandžio 23 d. gautas Teatro raštas (toliau – Raštas), kuriame nurodoma, jog Teatras nepatvirtina skunde nurodytų aplinkybių, kadangi šios išdėstytos klaidingai vertinant susidariusią situaciją. Teatras pranešė, kad neatsisakė kelti Pareiškėją neįgaliesiems pritaikytu keltuvu į Teatro salę. Teigiama, jog Teatras niekada neriboja asmenų su negalia galimybių patekti į Teatro patalpas arba žiūrovų salę. Rašto rengėjų teigimu, Pareiškėja skunde klaidingai nurodo, jog Teatras neva tyčia atsisakė keltuvu pakelti Pareiškėją ir nesuteikė galimybės stebėti Teatro spektaklį. Nagrinėjamu atveju Teatro darbuotojai dėl techninių kliūčių, t. y., dėl keltuvo gedimo, negalėjo Pareiškėjos pakelti į Teatro patalpų antrą aukštą bei žiūrovų salę. Teatro darbuotojai neatsisakė kelti Pareiškėją keltuvu, bet nurodė, jog negalėjo to padaryti dėl keltuvo gedimo.

Teatras pažymi, kad antrame aukšte, kur įrengta Teatro žiūrovų salė, atskirai yra ir Kavinės patalpos, kurios nepriklauso Teatrui ir nėra susijusios su Teatro veikla. Tarp Teatro ir Kavinės nėra sudaryta jokia sutartis, pagal kurią Kavinės personalas arba lankytojai turėtų teisę naudotis išimtinai Teatrui priklausančiu keltuvu. Kavinėje nuolat yra rengiami gedulingi pietūs, kuriuose dalyvauja garbingo amžiaus asmenys, tačiau Kavinės administracija nė karto nėra prašiusi Teatro leisti pasinaudoti keltuvu. Kavinė taip pat neprisideda prie keltuvo eksploatacijos išlaidų kompensavimo. Dėl šios priežasties Teatras neturėjo prievolės kelti Pareiškėją keltuvu. Šią aplinkybę, kaip nurodyta Rašte, Pareiškėjai paaiškino ir Teatro kasininkė.

Vėliau, su Pareiškėja buvusiam asmeniui įsigijus bilietą į artimiausią Teatro organizuojamą spektaklį, Pareiškėja paprašė, kad Teatras ją pakeltų keltuvu į žiūrovų salę, esančią antrame aukšte. Teatro kasininkė Pareiškėją informavo, kad tuo metu keltuvas buvo sugedęs. Tuo atveju, kai keltuvas būna sugedęs, Teatro darbuotojai fiziškai padeda negalią turinčiam asmeniui patekti į Teatro salę, t. y., laiptais užneša neįgaliojo vežimėlį į antrą aukštą bei įveža tokius asmenis į salę. Teatro paslaugų teikimo žiūrovams taisyklėse nurodyta, jog „prieš atvykstant su neįgalioju vežimėlyje labai prašome informuoti apie tai Teatro administraciją ar kasą“. Teatro veiklos praktikoje įprasta, jog asmuo su negalia iš anksto iki spektaklio pradžios informuoja Teatro personalą, kad jam reikės pagalbos Teatro

patalpose. Rašte teigiama, kad Pareiškėjos nurodomu laiku, 2018 m kovo 18 d., ant keltuvo buvo pakabintas pranešimas, informuojantis apie jo gedimą.

Rašte nurodoma, jog Teatro patalpos yra pritaikytos negalią turintiems asmenims. Teatras savo lėšomis yra įrengęs keltuvaž, tačiau įmonė, kuri keltuvaž montavo ir prižiūrėjo, yra likviduota, dėl ko smulkius keltuvo remonto darbus atlieka Teatro personalas. Didesnius keltuvo remonto darbus pavedama atlikti liftų remonto įmonėms. Gedimas, dėl kurio nebuvo galimybės Pareiškėją pakelti į Teatro žiūrovų salę, šiuo metu yra jau pašalintas ir keltuvas veikia.

Rašte teigiama, jog įėjimas į Spaudos rūmų pastatą yra pritaikytas asmenų su negalia poreikiams. Prie pastato paradinio įėjimo yra įrengtas neįgaliųjų asmenų keltuvas. Taip pat yra įrengtas minėtas keltuvas, keliantis Teatro lankytojus į Teatro antrą aukštą ir žiūrovų salę. Teatro žiūrovų salė yra pritaikyta spektaklius stebėti neįgaliesiems asmenims su vežimėliais, greta salės – platūs koridoriai, yra įrengtas neįgaliesiems pritaikytas tualetas. Teatro patalpos įrengtos atsižvelgiant į Reglamento reikalavimus. Nurodoma, jog Teatras nediskriminavo Pareiškėjos jokiais nuo jo valios priklausančiais būdais ir neribojo Pareiškėjos, kaip neįgalaus asmens, teisių.

2018 m. gegužės 11 d. Tarnyboje gautas UAB „Malaga“ raštas, kuriame nurodoma, jog bendrovė nepatvirtina Pareiškėjos skunde nurodytų aplinkybių dėl paslaugos patekti į antrame aukšte esančias Kavinės patalpas nesuteikimo, kadangi dėl tokios paslaugos į Kavinę net nebuvo kreiptasi. Nurodoma, jog nežinomi Kavinės lankytojai tik domėjosi, kam priklauso keltuvas, ir, pasak Kavinės darbuotojos, buvo atsakyta, kad keltuvas priklauso bendrovei „Spauda“, iš kurios UAB „Malaga“ nuomojasi patalpas nuo 1997 metų. Per visą šį laikotarpį konfliktų dėl neįgalių asmenų diskriminacijos nėra kilę. Asmenys su negalia į antrame aukšte esančią Kavinės salę pakeliami Teatro keltuvaž, o jam sugedus maitinimo įstaigos personalas fiziškai padeda turinčiam negalią asmeniui patekti į Kavinės patalpas. UAB „Malaga“ priklausančios kavinės patalpos yra pirmame aukšte ir šiuo metu jos yra remontuojamos, pagal Reglamento nuostatas pritaikant jas asmenų su negalia poreikiams.

Tarnybos atstovui telefonus susisiekius su UAB „Malaga“ vadovu, gauta informacija, jog nuo 1997 metų Kavinė yra įsikūrusi antrame Spaudos rūmų pastato aukšte. Maždaug nuo 2003 metų yra įrengtas keltuvas, skirtas asmenims su negalia pasikelti į antrą aukštą, kuriame įsikūrusi Kavinė. UAB „Malaga“ vadovas patvirtino, jog į Teatro žiūrovų

salę, taip pat į Kavinės patalpas yra patenkama tais pačiais laiptais bei tuo pačiu keltuvu, kitos galimybės pakilti į minėtas patalpas nėra. UAB „Malaga“ vadovas paaiškino, kad yra susitaręs su Teatro administracija dėl naudojimosi minėtu keltuvu. Vadovas teigė, kad pats yra ne kartą šiuo keltuvu į Kavinės patalpas kėlęs asmenis, turinčius judėjimo negalią. Kavinės atstovas pranešė, jog dėl naudojimosi keltuvu, priklausančiu Teatru, problemų bei konfliktų su Teatru nekylo; jis teigė, kad esant poreikiui iš Teatro pasiima raktą, skirtą keltuvui valdyti, ir keltuvu kelia asmenis su negalia į Kavinės patalpas. Asmuo taip pat pranešė, kad naujasis Teatro direktorius, savo pareigas einantis apie metus, teikdamas rašytinius paaiškinimus Tarnybai, galimai nežinojo apie susitarimą dėl naudojimosi keltuvu. Kavinės vadovas teigė, jog per praėjusius metus vos vieną kartą buvo kilęs poreikis pasinaudoti keltuvu; informavo, jog Pareiškėjos skunde minimo incidento metu keltuvas neveikė. Šiuo metu jis yra veikiantis.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar VšĮ Vilniaus Keistuolių teatro administracija bei UAB „Malaga“ administracija, teikdamos atitinkamai teatro bei kavinės paslaugas, nepažeidė Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų, pagal kurias, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija), kurios dalyvė yra Lietuva, 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, užtikrina, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio

diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokią diskriminavimą dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis).

Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad neįgalieji galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant neįgaliesiems lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos: pastatams, keliams, transporto priemonėms ir kitokiems vidaus ir lauko objektams, įskaitant mokyklas, būstą, medicinos įstaigas ir darbo vietas; informacijos, ryšių ir kitokioms tarnyboms, įskaitant elektronines ir avarines tarnybas. Pagal 9 straipsnio 2 dalies nuostatas, valstybės, šios Konvencijos šalys, įpareigojamos imtis atitinkamų priemonių, siekiant rengti ir skleisti visuomenei prieinamų objektų ar jai teikiamų paslaugų prieinamumo būtiniausius standartus ir gaires bei kontroliuoti, kaip jie įgyvendinami; suteikti galimybę pasinaudoti įvairių pagalbininkų ir tarpininkų paslaugomis, įskaitant gidus, skaitovus ir profesionalius gestų kalbos vertėjus, kad būtų sudarytos sąlygos patekti į pastatus ir kitus visuomenei prieinamus objektus; skatinti kitokias atitinkamas pagalbos ir paramos neįgaliesiems formas, kad jiems būtų užtikrinta galimybė gauti informaciją.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ komentare (toliau – Komentaras) nurodė, jog prieinamumas yra būtina asmenų su negalia savarankiškumo ir galimybės visavertiškai bei lygiomis teisėmis su visais asmenimis dalyvauti visuomeniniame gyvenime sąlyga. Neužtikrinus fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo, asmenys su negalia neturėtų lygių galimybių dalyvauti bendruomenės, kurioje jie gyvena, veikloje (Komentaro 1 punktas.).

Konvencija nustato pareigą visiems, tiek privatiems, tiek viešiesiems, subjektams, nepaisant jų teisinės formos, užtikrinti prieinamumą jų nuosavybės teise valdomuose pastatuose, taip pat padaryti prieinamą transporto infrastruktūrą, transporto priemones,

informaciją bei komunikacijos priemones, paslaugas. Visi paslaugų teikėjai, tiek privatūs, tiek viešieji, privalo užtikrinti paslaugų prieinamumą, jeigu tik paslauga ar prekė yra teikiama ar prieinama visuomenei. Tokios pareigos pažeidimas yra laikomas diskriminaciniu elgesiu (Komentaro 13 p.). Prieinamumas yra būtina sąlyga, asmenims su negalia užtikrinant jų pagrindines teises ir laisves, galimybę gyventi savarankiškai, dalyvauti visuomeniniame gyvenime (Komentaro 14 p.).

Konvencijos 9 straipsnyje įtvirtinta prieinamumo pareiga turi būti įgyvendinama dviem aspektais:

- 1) užtikrinant naujai projektuojamų, statomų ar gaminamų objektų, aplinkos, prekių, produktų bei paslaugų prieinamumą;
- 2) pašalinant kliūtis jau pastatytuose statiniuose, kitoje fizinėje aplinkoje, asmenims su negalia naudojantis transportu, informacija bei komunikacijos priemonėmis, prekėmis bei paslaugomis, prieinamomis visuomenei (Komentaro 24 p.).

Konvencijos 30 straipsnyje įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, pripažinti neįgaliųjų teisę lygiai su kitais asmenimis dalyvauti kultūriniame gyvenime ir imtis visų atitinkamų priemonių, kad užtikrintų, jog neįgalieji:

- a) turėtų galimybę prieinamomis formomis pasinaudoti kultūrine medžiaga;
- b) turėtų galimybę prieinamomis formomis žiūrėti televizijos programas, filmus, teatro spektaklius ir dalyvauti kitokioje kultūrinėje veikloje;
- c) turėtų galimybę dalyvauti kultūriniuose renginiuose ar gauti kultūros paslaugas, pavyzdžiui, teatrų, muziejų, kino, bibliotekų ir turizmo paslaugas, ir, kiek tai yra įmanoma, turėtų galimybę lankyti paminklus ir nacionalines kultūros vertybes.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai

vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime taip pat konstatavo, kad konstitucinis asmenų lygybės principas nepaneigia pačios galimybės skirtingai traktuoti žmones atsižvelgiant į jų statusą ar padėtį (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas).

Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog reikalavimai dėl neįgaliesiems fiziškai tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse įgyvendinami atliekant teritorijų planavimą ir statinių projektavimą bei viešosios paskirties pastatų, būsto ir jo aplinkos, viešojo transporto objektų, skirtų keleiviams aptarnauti, ir jų infrastruktūros, informacinės aplinkos pritaikymą neįgaliųjų specialiesiems poreikiams. Už objektų pritaikymą neįgaliųjų specialiesiems poreikiams atsako savivaldybių institucijos ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytų objektų savininkai bei naudotojai (Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 11 straipsnio 3 dalis).

Konkretūs reikalavimai viešiesiems statiniams nustatyti Reglamente. Pažymėtina, jog, pagal Reglamento 1 priedo 2 punkto nuostatas, maitinimo paskirties bei kultūros paskirties pastatai yra įtraukti į žmonėms su negalia svarbių statinių sąrašą. Taigi tiek Teatro, tiek Kavinės patalpos priskirtinos prie svarbių žmonėms su negalia patalpų / pastatų, kuriems taikomos toliau cituojamos Reglamento nuostatos.

Pagal Reglamento 59 punktą, asmenims su negalia svarbiuose negyvenamuosiuose pastatuose turi būti užtikrinta galimybė savarankiškai į juos patekti, laisvai judėti ir naudotis visomis pagrindinėmis ir pagalbinėmis lankytojams skirtomis patalpomis. Tokiuose pastatuose asmenims su negalia turi būti pritaikytas pagrindinis įėjimas į pastatą, visos pagrindinės paskirties patalpos ir lankytojų aptarnavimui skirtos patalpos, taip pat patekimui į šias patalpas skirti praėjimai, koridoriai, holai ir pan. Pagrindinis įėjimas į pastatą ir prieigos prie jo turi būti įrengtos taip, kad asmenims su negalia nebūtų kliūčių savarankiškai patekti į pastato vidų. Jei prie pagrindinio įėjimo yra laiptai, greta jų turi būti įrengtas Reglamente nustatytų dydžių pandusas (Reglamento 64 punktas).

Jungtinių Tautų bei Europos Sąjungos, taip pat nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą, suvaržymą ar atėmimą tam tikrai kategorijai žmonių dėl kokių nors asmens požymių. Diskriminacija suvokiama kaip asmenų lygybės principo pažeidimas, kai asmeniui ar asmenų grupei yra sukuriamos mažiau palankios sąlygos, taikomi skirtumai, išimtys, apribojimai ar teikiamas pranašumas, lyginant su kitais asmenimis, esančiais toje pačioje ar tokioje pačioje situacijoje.

Remiantis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalimi, tiesioginė diskriminacija – tai elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas, netiesioginė diskriminacija apibūdinama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio, t. y., aptariamam atveju – dėl negalios, priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje įtvirtinta įrodinėjimo pareigos paskirstymo tvarka nagrinėjant lygių galimybių principo pažeidimo atvejus, t. y., teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos

pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Tyrimo metu nustatyta, jog Spaudos rūmų pastato priestato antrame aukšte yra įrengtos Teatro žiūrovų salė bei Kavinės patalpos. Į minėtas patalpas galima patekti tik laiptais arba Teatro įrengtu bei jam priklausančiu judėjimo negalią turintiems asmenims skirtu keltuvu. Iš tyrimo metu gautų duomenų nustatyta, jog tiriamo įvykio metu, t. y., 2018 m. kovo 18 d., minėtas keltuvas buvo sugedęs ir neveikė.

Atkreiptinas dėmesys, jog Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis visi paslaugų teikėjai, nepriklausomai nuo jų teisinės formos ar statuso, įpareigojami sudaryti sąlygas visiems vartotojams – paslaugų gavėjams, vienodas sąlygas gauti paslaugas.

Pažymėtina, jog tinkamas fizinės aplinkos pritaikymas, šiuo atveju – pakilimo į antrą pastato aukštą užtikrinimas, yra būtina sąlyga, suteikianti galimybę judėjimo negalią turintiems asmenims naudotis Teatro bei Kavinės teikiamomis paslaugomis. Fizinės aplinkos nepritaikymas, kartu ir paslaugos prieinamumo ribojimas, asmenims su negalia yra laikomas diskriminacija. Pažymėtina, jog prieinamumas apima ne tik tam tikrų priemonių, mechanizmų, pavyzdžiui, liftų, keltuvų ar pan., įrengimą. Prieinamos ir tinkamos sąlygos asmenims gauti paslaugas yra užtikrinamos tik tuo atveju, jeigu yra realios sąlygos tokiomis priemonėmis ar mechanizmais pasinaudoti, t. y., jie yra veikiantys ir nėra kitų kliūčių jais naudotis, pvz., techninio darbuotojo, aptarnaujančio tokius mechanizmus, (ne)buvimas ir pan.

Atkreiptinas dėmesys, jog tiek tarptautinėje, tiek nacionalinėje praktikoje, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komiteto narių, kitų asmenų su negalia teises ginančių organizacijų narių pasisakymuose yra akcentuojama, jog asmenų, turinčių judėjimo negalią, užnešimas laiptais (vietoje liftų, keltuvų naudojimo) iš esmės yra nepageidaujama, neįgaliuosius asmenis žeminanti bei jų neįgalumą išryškinanti priemonė. Tokia priemonė turėtų būti naudojama tik išimtiniais atvejais, t. y., tik objektyviai nesant kitų galimybių užtikrinti asmenų su judėjimo negalia naudojamą paslaugomis.

Dėl Teatro veiksmų

Pažymėtina, jog Teatro patalpos, t. y., Teatro žiūrovų salė, patalpos, kuriomis patenkama į šią salę, kitos patalpos, skirtos naudotis Teatro teikiamomis paslaugomis (stebėti spektaklius, koncertus, kitus renginius ir pan.), yra įtrauktos į svarbių žmonių su negalia patalpų / pastatų sąrašą. Teatras, organizuodamas paslaugų teikimą, įstatymų yra įpareigotas užtikrinti lygiavertį paslaugų teikimą visiems jo paslaugomis pageidaujantiems naudotis vartotojams, nepaisant jų negalios, t. y., sudaryti sąlygas asmenims su judėjimo negalia be kliūčių judėti Teatrui priklausančiose vartotojams prieinamose patalpose (Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 d. 1 p.).

Tyrimo metu nustatyta, jog Teatras savo lėšomis yra įrengęs keltuvaž, kuris skirtas asmenims, turintiems judėjimo negalią, pakelti į Teatro žiūrovų salę bei kitas Teatro patalpas, esančias Spaudos rūmų priestato antrame aukšte. Iš Teatro bei Kavinės atstovų rašytinių bei žodinių paaiškinimų nustatyta, jog šiuo metu keltuvaž yra veikiantis. Taigi šiuo metu Teatro patalpos iš esmės yra pritaikytos asmenims, turintiems judėjimo negalią, bei yra sudarytos sąlygos asmenims, turintiems judėjimo negalią, lygiomis teisėmis su kitais asmenimis gauti Teatro teikiamas paslaugas.

Vertinant Teatro veiksmus skunde aprašytų aplinkybių kontekste, nustatyta, kad, Pareiškėjai 2018 m. kovo 18 d. apie 15 val. įsigijus bilietą į tos dienos 16 val. Teatro spektaklį, jai nebuvo sudarytos galimybės patekti į Teatro žiūrovų salę dėl tą dieną neveikiančio keltuvaž. Tyrimo metu nustatyta, kad, tik Pareiškėjai įsigijus bilietą į Teatro spektaklį, Teatro kasoje buvo paaiškinta, jog keltuvaž, skirtas asmenims su judėjimo negalia pasikelti į Teatro salę, neveikia. Iš skunde aprašytų aplinkybių nustatyta, jog su Pareiškėja atvykęs jos sūnus telefonu susisiekė tiek su Teatro techniniu darbuotoju, tiek su Teatro direktoriumi, prašydamas sudaryti galimybę pasinaudoti keltuvaž / patekti į Teatro žiūrovų salę. Iš skunde pateiktų paaiškinimų nustatyta, jog Teatro darbuotojai žinojo, kad į 2018 m. kovo 18 d., 16 val. vyksiantį spektaklį atvyko asmuo, turintis judėjimo negalią (Pareiškėja). Iš tyrimo metu gautos informacijos nustatyta, kad iki spektaklio pradžios Teatro darbuotojai ir Teatro direktorius nesiėmė aktyvių veiksmų, siekiant užtikrinti Pareiškėjos patekimą į Teatro žiūrovų salę. Taigi Teatras neužtikrino Pareiškėjai galimybės gauti Teatro teikiamą paslaugą. Atkreiptinas dėmesys, jog Teatro interneto puslapyje www.keistuoliai.lt pateikiama informacija apie paslaugų teikimo tvarką bei prašymas apie asmenų, turinčių negalią, atvykimą į spektaklius informuoti iš anksto nepaneigia Teatro pareigos užtikrinti

asmenų su negalia, atvykusių į Teatrą ir įsigijusių bilietą į tą pačią dieną vykstantį spektaklį, teisę gauti Teatro teikiamas paslaugas. Pažymėtina, jog keltuvo įrengimas bei užtikrinimas, kad, esant reikalui, juo galėtų be kliūčių pasinaudoti asmenys su judėjimo negalia, yra būtina paslaugos prieinamumo užtikrinimo sąlyga.

Konstatuotina, jog Teatro darbuotojai, žinodami apie Pareiškėjos judėjimo negalią, bilieto įsigijimo metu jos neinformuodami apie neveikiantį keltuvą, kai tai yra būtina, paslaugos teikimą Pareiškėjai užtikrinanti sąlyga, bei nesiimdami jokių aktyvių veiksmų siekiant užtikrinti Teatro paslaugų suteikimą Pareiškėjai, diskriminavo Pareiškėją dėl jos negalios, t. y., padarė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto pažeidimą.

Dėl Kavinės veiksmų

Tyrimo metu nustatyta, jog Kavinė nuo 1997 metų veikia Spaudos rūmų priestato antrame aukšte, kuriame įsikūrusi ir Teatro žiūrovų salė. Į Kavinės patalpas galima patekti tik laiptais arba Teatro įrengtu bei jam priklausančiu asmenims su negalia skirtu keltuvu.

Pažymėtina, jog Kavinė, kaip ir kiti viešieji bei privatieji paslaugų teikėjai, turi įstatymų nustatytą pareigą pritaikyti paslaugas prie neįgaliųjų asmenų poreikių, šiuo atveju – imtis priemonių, kad asmenims, turintiems judėjimo negalią, būtų užtikrintas patekimas į Kavinės patalpas bei judėjimas jose (Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p.). Kavinės patalpos priskiriamos prie maitinimo paskirties patalpų, kurios patenka į svarbių žmonėms su negalia patalpų / pastatų sąrašą (Reglamento 1 priedo 2 p.).

Kavinės vadovas teigia, kad asmenims su judėjimo negalia pakelti į Kavinės patalpas naudojamosi Teatrui priklausančiu keltuvu, tačiau Tarnybai nebuvo pateikti jokie įrodymai, patvirtinantys Kavinės teisę naudoti Teatrui priklausančią keltuvą. Pabrėžtina, kad Teatras, kuris minėtą keltuvą yra įrengęs savo lėšomis, rašytiniuose paaiškinimuose teigia, jog tarp Teatro ir Kavinės nėra sudaryta jokia sutartis, pagal kurią Kavinės personalas arba lankytojai turėtų teisę naudotis minėtu keltuvu; Kavinė nė karto nėra prašiusi Teatro leisti pasinaudoti keltuvu, Kavinė taip pat neprisideda prie keltuvo eksploatacijos išlaidų kompensavimo. Pareiškėjos sūnui 2018 m. kovo 18 d. kreipusis į Kavinės darbuotojus, šie paaiškino, jog keltuvą priklauso Teatrui, ir jie negali įpareigoti jo darbuotojų leisti pasinaudoti keltuvu. Analogišką aiškinimą Pareiškėjai pateikė ir Teatro kasininkė. Pažymėtina, jog Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnio nuostatomis asmuo, kurio veiksmai tiriami, įpareigojamas pateikti įrodymus, jog lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Nagrinėjama atveju Kavinė nepateikė įrodymų, paneigiančių Pareiškėjos skunde bei Teatro rašte pateiktų faktų dėl naudojimosi keltuvu sąlygų, t. y., nepateikė keltuvo panaudos, nuomos ar kitos sutarties, patvirtinančios Kavinės teisę naudoti Teatrui priklausantį keltuvą. Konstatuotina, jog Kavinė nepateikė įrodymų, kad asmenims, turintiems judėjimo negalią (ir Pareiškėjai), sudaro vienodas sąlygas be kliūčių patekti į Kavinės patalpas ir gauti jose teikiamas paslaugas, t. y., padarė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto pažeidimą.

Pažymėtina, jog Kavinė pateikė paaiškinimus, jog artimiausiu metu planuoja perkelti Kavinės patalpas į Spaudos rūmų pastato pirmą aukštą, kur patalpos bus pritaikytos asmenų, turinčių judėjimo negalią poreikiams bei atitiks Reglamento reikalavimus.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 3 bei 6 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti VšĮ Vilniaus keistuolių teatro vadovą dėl padaryto pažeidimo.
2. Siūlyti UAB „Malaga“ nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus (neveikimą), t. y., sudaryti sąlygas asmenims su judėjimo negalia patekti į patalpas, kuriose teikiamos Kavinės paslaugos, bei sudaryti sąlygas visiems asmenims, nepaisant jų negalios, gauti Kavinės teikiamas paslaugas.
3. Įpareigoti UAB „Malaga“ vadovą išnagrinėti šį sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą informuoti lygių galimybių kontrolierių per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.
4. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją, UAB „Malaga“ vadovą bei VšĮ Vilniaus Keistuolių teatro vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė
Skardžiuvienė

Agneta